

תרצה יהודה מפקחת על הוראת העברית  
הרב יעקב אלבירט מפקח כולל

פרשת וירא שנת ה'תשע"ח עלון 3

## חלק א'

**"וַיִּקְרָא בַּסֵּפֶר" (נחמיה ח', ח') – הגייה נכונה**

**דגש קל באותיות בג"ד כפ"ת:**

"וַאֲקָהּ פַּת־לֶחֶם" (יח, ה). "הִנֵּה בָאֵהָל" (יח, ט). – למרות שהמילים פת ו – באהל מתחילות באותיות פי ו-בי שמנוקדות בדגש קל כשהן בראש מילה, כאן הן באות אחרי תנועה וטעם מחבר ולכן הדגש נופל והאות נהגית בצורה רפה.

**הטעמה: "פִּי־עַל־פֶּן עֲבַרְתֶּם" (יח, ה) "וְהִשְׁפַּמְתֶּם וְהִלַּכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם" (יט, ב)**

הטעמת המילים: עֲבַרְתֶּם, וְהִשְׁפַּמְתֶּם, וְהִלַּכְתֶּם, לְדַרְכְּכֶם היא מלרע. במלרע יש להדגיש את ההברה האחרונה במילה. הטעמה היא הדגשה של אחת ההברות במילה באמצעות שינוי בתדירות הקול או בעוצמתו בעת הגיית ההברה. טעם הנופל בהברה האחרונה של המילה מכונה מלרע.

## חלק ב'

**"וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא" (שם) – הסבר לתורה ולמפרשיה**

**טעמים מפרידים:**

"וַיִּלֶּחַ בֶּן־בִּקְרָדָּה וְטוֹב" (יח, ז). ומוסיף רש"י: "שְׁלוֹשָׁה פָּרִים הָיוּ, כָּלִי לְהַאֲכִילָן שְׁלוֹשׁ לְשֹׁנוֹת זְמַרְדָּל".

הטעמים המפרידים בכל אחת מן המלים הללו מעידים על כך שאין כאן שם עצם עם שתי מילות תואר, אלא שלושה שמות עצם נפרדים – שלושה פרים. שלושת הפרים הם: בן בקר, רד, טוב.

## ה"א השאלה:

בפרק י"ח ישנם כמה מופעים של ה' השאלה.

ה' השאלה מנוקדת בדרך כלל בחטף פתח:

"הִיפֹלָא מַה דְּבַר" (יח, יד)

הַשֵּׁפֶט כְּלִי הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפֵּט" (יח, כה). ומוסיף רש"י: נְקוּד צִחְט"ף פֶּתַח ה"א שֶׁל "הַשֵּׁפֶט", לְשׁוֹן תְּמִיּה: וְכִי מִי שֶׁהוּא שׁוֹפֵט לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפֵּט אֲמִת.

לפני אות גרונית ולפני שווא תנוקד בפתח:

"אַרְדֵּה-נָא וְאַרְאֵה הַכַּצְעָקָתָה הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ | כֹּלָה" (יח, כא)

"הָאָף תִּסְפֶּה צְדִיק עַם-רָשָׁע" (יח, כג).

"הַמְכַסֶּה אֶנִּי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה" (יח, יז) – רש"י מוסיף - "צתמיהה".

## אותיות השימוש בכ"ל לפני מילה מיודעת:

בעלון הקודם, פרשת לך-לך, למדנו שאותיות השימוש ביכילי לפני מילה מיודעת מקבלים את ניקוד ה' הידיעה, וה' הידיעה עצמה נשמטת.

כלל זה מתבאר גם מדברי רש"י בפרשתנו, פרשת וירא. בפרק י"ח פסוק י' מבטיח המלאך לאברהם: "וַיֹּאמֶר יְשׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְהַיְנָה-בֶּן לְשָׁנָה אֲשַׁתָּךְ ...". רש"י מבאר: כָּעֵת חַיָּה – כָּעֵת הַזֹּאת לְשָׁנָה הַבָּאָה. ופסח הָיָה וּלְפָסַח הַבָּא נֹלֵד וְלַחֲקָה, מִדְּלֹא חֲרִינָן "כָּעֵת" אֲלֹלָ "כָּעֵת". כלומר, ניקוד אות השימוש כי במילה כעת אינו בשווא כרגיל, אלא בקמץ. זאת מפני שהמילה "עת" מיודעת, כלומר מדובר על עת ידועה – "פסח היה". ה' הידיעה לפני האות הגרונית ע' (כשאינה קמוצה) מנוקדת בקמץ. כאן נשמטת ה' הידיעה וניקודה עובר לכי'.

דוגמה נוספת – המלאך ממשיך ואומר לאברהם: "... לְמוֹעֵד אֲשׁוּב אֵלֶיךָ ...". (שם, פסי י"ד). רש"י מוסיף: "לְמוֹעֵד – לְאוֹתוֹ מוֹעֵד הַמְּיוֹחָד שֶׁקִּבְּעָתִי לָךְ אֶתְמוּל: "לְמוֹעֵד הָיָה צִשְׁנָה הַחֲחֻקָת". גם כאן לומד רש"י שהמדובר במועד ידוע – המועד שנקבע אתמול, ולא במועד אחר, מניקוד אות השימוש לי במילה "למועד". האות לי אינה מנוקדת בשווא כרגיל, אלא בפתח ולאחריה דגש חזק באות מ', כניקוד הרגיל של ה' הידיעה. זאת מפני שמדובר על עת מיודעת – לְאוֹתוֹ מוֹעֵד הַמְּיוֹחָד שֶׁקִּבְּעָתִי לָךְ אֶתְמוּל.